

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

20. listopada 2022. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Granična kontrola, azil i useljavanje – Politika azila – Dozvola boravka izdana državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili kojima je pružena pomoć pri nezakonitom useljavanju, koji surađuju s nadležnim tijelima – Direktiva 2004/81/EZ – Članak 6. – Područje primjene – Državljanin treće zemlje koji tvrdi da je bio žrtva kaznenog djela povezanog s trgovinom ljudima – Pravo na rok za razmišljanje predviđen člankom 6. stavkom 1. te direktive – Zabrana izvršenja naloga o protjerivanju – Pojam – Doseg – Računanje tog roka za razmišljanje – Uredba (EU) br. 604/2013 – Kriteriji i mehanizmi za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva – Transfer u državu članicu odgovornu za razmatranje tog zahtjeva za međunarodnu zaštitu”

U predmetu C-66/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska), odlukom od 28. siječnja 2021., koju je Sud zaprimio 29. siječnja 2021., u postupku

O. T. E.

protiv

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: C. Lycourgos, predsjednik vijeća, L. S. Rossi (izvjestiteljica), J.-C. Bonichot, S. Rodin, i O. Spineanu-Matei, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za nizozemsku vladu, M. K. Bulterman i P. Huurnink, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: nizozemski

- za češku vladu, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, J. Möller i R. Kanitz, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, C. Cattabriga i F. Wilman, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 2. lipnja 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 6. Direktive Vijeća 2004/81/EZ od 29. travnja 2004. o dozvoli boravka izdanoj državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili koji su korišteni za djelovanja kojima se omogućuje nezakonito useljavanje [kojima je pružena pomoć pri nezakonitom useljavanju], koji surađuju s nadležnim tijelima (SL 2004., L 261, str. 19.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 59.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe O. T. E., nigerijskog državljanina, i Staatssecretarisa van Justitie en Veiligheid (državni tajnik za pravosuđe i sigurnost, Nizozemska, u daljnjem tekstu: državni tajnik), u vezi s odbijanjem zahtjeva za odobrenje privremenog boravka na temelju azila koji je podnio tužitelj iz glavnog postupka, bez njegova razmatranja, s obrazloženjem da je Talijanska Republika država članica odgovorna za ispitivanje tog zahtjeva.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/81

- 3 Uvodne izjave 2., 4. i 9. do 11. Direktive 2004/81 glase:

„(2) Na svojem izvanrednom sastanku u Tampereu, 15. i 16. listopada 1999., Europsko vijeće izrazilo je odlučnost da se protiv nezakonitog useljavanja bori na njezinu izvoru, npr. djelovanjem protiv onih koji se uključuju u trgovinu ljudima i gospodarsko izrabljivanje migranata. Europsko vijeće pozvalo je države članice da usmjere svoje napore na otkrivanje i razbijanje zločinačkih mreža, štiteći pri tome prava žrtava.

[...]

(4) Ova direktiva ničim ne utječe na zaštitu pruženu izbjeglicama, osobama koje uživaju posebnu zaštitu i osobama koje traže međunarodnu zaštitu u skladu s međunarodnim pravom koje se odnosi na izbjeglice te ničim ne utječući na druge instrumente za zaštitu ljudskih prava.

[...]

- (9) Ovom se direktivom uvodi odobrenje boravka za žrtve trgovine ljudima ili, ako država članica odluči proširiti područje primjene ove direktive, na državljane trećih zemalja kojima je pružena pomoć za nezakonit ulazak, a odobrenje boravka pruža im dovoljan poticaj za suradnju s nadležnim tijelima, uz poštivanje određenih uvjeta s ciljem sprečavanja zlouporabe.
- (10) S tim ciljem, potrebno je propisati kriterije za odobravanje boravka, uvjete boravka i osnove za odbijanje produženja boravka ili povlačenje odobrenja boravka. Pravo na boravak u skladu s ovom direktivom podliježe poštivanju uvjeta i privremenog je karaktera.
- (11) Državljanima trećih zemalja na koje se to odnosi trebali bi biti obaviješteni o mogućnosti dobivanja odobrenja boravka i trebao bi im biti omogućen određeni vremenski rok za razmišljanje. To bi im trebalo pomoći da donesu odluku, na temelju dobrih informacija, hoće li ili neće surađivati s nadležnim tijelima, a ona mogu biti policija, tijela kaznenoga progona i pravosudna tijela (s obzirom na opasnosti), kako bi mogli slobodno i, samim time, učinkovitije surađivati.”
- 4 U članku 1. te direktive navodi se:
- „Svrha ove direktive jest utvrditi uvjete za izdavanje odobrenja za boravak ograničenoga trajanja, povezanog s trajanjem odgovarajućih nacionalnih postupaka, državljanima trećih zemalja koji surađuju u borbi protiv trgovine ljudima ili protiv pomaganja nezakonitog useljavanja.”
- 5 Člankom 2. navedene direktive predviđa se:
- „Za potrebe ove direktive:
- [...]
- (d) ‚mjera izvršenja naloga o protjerivanju‘ znači svaka mjera koju poduzima država članica kako bi izvršila odluku nadležnih tijela koja nalažu protjerivanje državljanina treće države;
- (e) ‚dozvola boravka‘ znači svaka dozvola koju izdaje država članica kojom se državljaninu treće države koji ispunjava uvjete utvrđene ovom direktivom dopušta zakoniti boravak na njezinu teritoriju;
- [...]”
- 6 U članku 3. stavku 1. iste direktive navodi se:
- „Države članice ovu direktivu primjenjuju na državljane trećih zemalja koji jesu ili su bili žrtve kaznenih djela povezanih s trgovanjem ljudima čak i ako su [ne]zakonito ušli na teritorij država članica.”
- 7 Članak 5. prvi stavak Direktive 2004/81 glasi:
- „Kada nadležna tijela država članica ocijene da državljanin treće države može biti obuhvaćen odredbama ove direktive, obavješćuju osobu o kojoj je riječ o mogućnostima koje joj ova direktiva pruža.”

8 Člankom 6. te direktive, naslovljenim „Rok za razmišljanje”, određuje se:

„1. Države članice osiguravaju da državljanima trećih zemalja na koje se to odnosi bude dano razdoblje za razmišljanje koje će im omogućiti da se [oporave] i da izbjegnu utjecaj počinitelja kaznenih djela kako bi mogli donijeti odluku na temelju pravih informacija o tome hoće li surađivati s nadležnim tijelima.

Trajanje i početak vremenskog roka iz prvog podstavka utvrđuje se u skladu s odredbama nacionalnog prava.

2. Tijekom razdoblja predviđenog za razmišljanje te za vrijeme čekanja odluke nadležnih tijela, prema državljanima trećih zemalja na koje se to odnosi postupa se u skladu s odredbama članka 7. i protiv njih nije moguće izvršenje nikakvih naloga o protjerivanju.

3. Razdoblje za razmišljanje ne omogućuje pravo na boravak u skladu s odredbama ove direktive.

4. Država članica može u svako doba prekinuti razdoblje za razmišljanje ako nadležna tijela utvrde da je osoba o kojoj je riječ aktivno, dragovoljno i na vlastitu inicijativu obnovila kontakte s počiniteljima kaznenih djela iz članka 2. stavaka (b) i (c) ili zbog razloga povezanih s javnim poretkom i zaštitom nacionalne sigurnosti.”

9 Člankom 7. navedene direktive, naslovljenim „Postupak prije izdavanja odobrenja boravka”, određuje se:

„1. Države članice osiguravaju da državljanima trećih zemalja na koje se to odnosi, koji nemaju dostatna sredstva, budu omogućeni životni uvjeti koji će im osigurati egzistenciju i pristup liječničkoj pomoći u slučaju nužde. Države članice osiguravaju zadovoljavanje posebnih potreba najranjivijih osoba uključujući, ako je potrebno i ako to propisuje nacionalno pravo, psihološku pomoć.

2. Države članice vode računa o sigurnosti i potrebama zaštite državljana trećih zemalja na koje se to odnosi kod primjene ove direktive, u skladu s nacionalnim pravom.

[...]”

10 Članak 8. te direktive, naslovljen „Izdavanje i produživanje odobrenja boravka”, stavak 1. glasi:

„Nakon isteka razdoblja predviđenog za razmišljanje, ili prije isteka tog roka, ako nadležna tijela smatraju da je državljanin treće države na kojeg se to odnosi već ispunio kriterij iz podstavka (b), države članice razmatraju:

(a) je li potrebno produživanje njegova boravka na njihovu teritoriju u svrhe istrage ili sudskog postupka; i

(b) je li on pokazao jasnu namjeru da surađuje; i

(c) je li prekinuo sve veze s osobama osumnjičenima za počinjenje kaznenih djela iz članka 2. stavaka (b) i (c).”

Uredba Dublin III

- 11 Uredba Vijeća (EZ) br. 343/2003 od 18. veljače 2003. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje (SL 2003., L 50, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 37.) stavljena je izvan snage i zamijenjena, s učinkom od 18. srpnja 2013., Uredbom 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (SL 2013., L 180, str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 108. i ispravak SL 2017., L 49, str. 50.) (u daljnjem tekstu: Uredba Dublin III).
- 12 Članak 1. stavak 1. Uredbe Dublin III glasi:
- „Ovom se uredbom utvrđuju kriterij[i] i mehanizm[i] za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koj[i] je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (dalje u tekstu: odgovorna država članica).”
- 13 Člankom 21. te uredbe, naslovljenim „Podnošenje zahtjeva za prihvata”, stavkom 1. predviđa se:
- „Kada država članica, u kojoj je podnesen zahtjev za međunarodnu zaštitu, smatra da je druga država članica odgovorna za razmatranje zahtjeva, može što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku tri mjeseca od datuma na koji je zahtjev podnesen u smislu članka 20. stavka 2., zatražiti od druge države članice da prihvati podnositelja zahtjeva.
- Neovisno o prvom podstavku, u slučaju pozitivnog rezultata iz sustava Eurodac u vezi s podacima upisanim u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) br. 603/2013 [Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o uspostavi sustava ‚Eurodac‘ za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i o zahtjevima za usporedbu s podacima iz Eurodaca od strane tijela kaznenog progona država članica i Europolu u svrhu kaznenog progona te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (SL 2013., L 180, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 78.)], zahtjev se šalje u roku od dva mjeseca od primitka tog pozitivnog rezultata u skladu s člankom 15. stavkom 2. te uredbe.
- Kada se zahtjev za prihvata podnositelja ne podnese u rokovima utvrđenim u prvom i drugom podstavku, za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu odgovorna je država članica u kojoj je zahtjev podnesen.”
- 14 Članak 26. stavak 1. prva rečenica Uredbe Dublin III glasi:
- „Kada zamoljena država članica pristane prihvatiti ili ponovno prihvatiti podnositelja zahtjeva ili drugu osobu iz članka 18. stavka 1. točaka (c) ili (d), država članica moliteljica obavlja predmetnu osobu o odluci o njezinu transferu u odgovornu državu članicu i, kada je to prikladno, o odluci da njezin zahtjev za međunarodnu zaštitu ne razmatra.”

15 Članak 27. te uredbe, naslovljen „Pravni lijekovi”, glasi:

„1. Podnositelj zahtjeva ili druga osoba iz članka 18. stavka 1. točaka (c) ili (d) ima pravo na učinkovit pravni lijek, u obliku žalbe protiv odluke o transferu ili činjeničnog i pravnog preispitivanja te odluke pred sudom.

2. Države članice osiguravaju razuman rok u kojem predmetna osoba može ostvariti svoje pravo na djelotvoran pravni lijek u skladu sa stavkom 1.

3. Za potrebe žalbi protiv odluka o transferu ili preispitivanja tih odluka, države članice u svom nacionalnom pravu određuju da:

(a) predmetna osoba na temelju žalbe ili preispitivanja ima pravo ostati u predmetnoj državi članici do ishoda žalbe ili preispitivanja; ili

(b) se transfer automatski odgađa i takva odgoda prestaje nakon isteka određenog razumnog roka tijekom kojeg je sud, nakon detaljnog i temeljitog razmatranja, odlučio o tome hoće li žalbi ili preispitivanju dodijeliti suspenzivni učinak; ili

(c) predmetna osoba ima mogućnost da u razumnom roku od suda zatraži odgodu izvršenja odluke o transferu do ishoda žalbe ili preispitivanja. [...]

16 Člankom 29. navedene uredbe određuje se:

„1. Transfer podnositelja zahtjeva ili druge osobe iz članka 18. stavka 1. točaka (c) ili (d) iz države članice moliteljice u odgovornu državu članicu provodi se u skladu s nacionalnim pravom države članice moliteljice, nakon savjetovanja među predmetnim državama članicama, čim je to praktički moguće, a najkasnije u roku od šest mjeseci nakon što je druga država članica prihvatila zahtjev za prihvrat ili ponovni prihvrat predmetne osobe ili nakon konačne odluke o žalbi ili preispitivanju kada u skladu s člankom 27. stavkom 3. postoji suspenzivni učinak.

[...]

2. Ako se transfer ne provede u šestomjesečnom roku, odgovorna država članica oslobađa se svoje obveze da prihvati ili ponovno prihvati predmetnu osobu i odgovornost se tada prenosi na državu članicu moliteljicu. Taj se rok može produljiti na najviše godinu dana, ako transfer nije bilo moguće provesti jer je predmetna osoba u zatvoru, ili na najviše osamnaest mjeseci ako predmetna osoba pobjegne.

[...]

Direktiva 2001/40/EZ

17 Članak 1. stavak 1. Direktive Vijeća 2001/40/EZ od 28. svibnja 2001. o uzajamnom priznavanju odluka o izgonu državljana trećih zemalja (SL 2001., L 149, str. 34.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 16.) glasi:

„Ne dovodeći u pitanje obveze koje proistječu iz članka 23. i [primjenu] članka 96. Konvencije kojom se provodi Sporazum iz Schengena od 14. lipnja 1985. [između vlada država Ekonomske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim

granicama (SL 2000., L 239, str. 19.)), potpisane u Schengenu 19. lipnja 1990., [...] svrha ove direktive jest omogućiti priznavanje odluke o izgonu koju donese nadležno tijelo jedne države članice, dalje u tekstu: ‚država članica koja donosi odluku‘, protiv državljana treće zemlje prisutnog na državnom području druge države članice, dalje u tekstu: ‚država članica izvršenja‘.”

18 Članak 2. te direktive predviđa:

„Za potrebe ove direktive:

[...]

(b) ‚odluka o izgonu‘ znači svaka odluka kojom nadležno upravno tijelo države članice koja izdaje odluku nalaže izgon;

[...]”

Direktiva 2004/38/EZ

19 Članak 28. stavci 1. i 2. Direktive 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji na slobodno kretanje i boravište [boravak] na području države članice, kojom se izmjenjuje Uredba (EEZ) br. 1612/68 i stavljaju izvan snage direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (SL 2004., L 158, str. 77.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 42. i ispravak SL 2016., L 87, str. 36.) glasi:

„1. Prije donošenja odluke o protjerivanju zbog razloga javnog poretka ili javne sigurnosti, država članica domaćin uzima u obzir činjenice kao što su duljina boravka pojedinca na njezinom državnom području, dob, zdravstveno stanje, obiteljske i ekonomske prilike, socijalna i kulturalna integracija u državu članicu domaćina i opseg njegovih veza sa zemljom podrijetla.

2. Država članica domaćin ne smije donijeti odluku o protjerivanju protiv građana Unije ili članova njihovih obitelji, bez obzira na njihovo državljanstvo, koji imaju pravo na stalni boravak na njezinom državnom području, osim zbog ozbiljnih razloga zaštite javnog poretka ili javne sigurnosti.”

Nizozemsko pravo

20 Članak 8. Wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenweta (Vreemdelingenwet 2000) (Zakon o općoj izmjeni Zakona o strancima iz 2000. (Zakon o strancima iz 2000.)) od 23. studenoga 2000. (Stb. 2000, br. 496), u verziji primjenjivoj u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Zakon o strancima), glasi:

„Stranac ima pravo zakonito boraviti u Nizozemskoj samo:

[...]

(k) tijekom razdoblja u kojem mu ministar omogućuje da podnese prijavu zbog povrede članka 273.f Wetboek van Strafrecht (Kazneni zakonik) [, koji se odnosi na trgovinu ljudima]”.

- 21 U članku 30. stavku 1. Zakona o strancima navedeno je da se zahtjev za izdavanje dozvole boravka na određeno vrijeme ne razmatra ako se na temelju Uredbe br. 604/2013 utvrdi da je za razmatranje zahtjeva odgovorna druga država članica.
- 22 Odjeljak B8/3.1 Vreemdelingencirculairea 2000 (Okružnica o strancima iz 2000.), u verziji primjenjivoj u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Okružnica o strancima), među ostalim, glasi:

„Zapovjednik Koninklijke Marechaussee (Kraljevsko vojno redarstvo, Nizozemska, u daljnjem tekstu: KMar) raspolaže istim ovlastima kao i načelnik nacionalne policije u slučaju da postoje indicije o trgovini ljudima u pogledu stranca. [...]

Immigratie- en Naturalisatiedienst (Služba za imigraciju i naturalizaciju, Nizozemska; u daljnjem tekstu: IND) razlikuje tri situacije u pogledu prava na boravak kad je riječ o pravu na privremeni boravak žrtava i svjedoka koji prijave trgovinu ljudima:

1. rok za razmišljanje za žrtve trgovine ljudima;
2. odobrenje boravka žrtvama trgovine ljudima; i
3. odobrenje boravka svjedocima koji prijave trgovinu ljudima.

1. Rok za razmišljanje

U skladu s člankom 8. točkom (k) Zakona o strancima, navodnim žrtvama trgovine ljudima odobrava se rok za razmišljanje od najviše tri mjeseca, u kojem moraju odlučiti žele li prijaviti trgovinu ljudima ili na drugi način surađivati u kaznenoj istrazi ili postupku protiv osobe koja je osumnjičena za trgovinu ljudima ili u suđenju toj osobi u pogledu merituma, ili odustaju od te prijave.

Policija ili KMar navodnoj žrtvi daje rok za razmišljanje ako postoji i najmanja naznaka o tome da je riječ o trgovini ljudima i/ili na zahtjev Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheidsa (Inspekcija za socijalna pitanja i zapošljavanje, Nizozemska) [...].

Tijekom roka za razmišljanje, IND odgađa transfer navodne žrtve trgovine ljudima s državnog područja Nizozemske.

Rok za razmišljanje odobrava se samo jednom i ne može se produljiti.

Rok za razmišljanje omogućuje se isključivo stranim državljanima koji nezakonito borave u Nizozemskoj i koji:

- jesu ili su bili žrtve kaznenog djela predviđenog člankom 273.f Kaznenog zakonika;
- u Nizozemskoj još nisu bili žrtve kaznenog djela predviđenog člankom 273.f Kaznenog zakonika, ali su moguće žrtve trgovine ljudima; ili
- nisu imali nikakav pristup državnom području Kraljevine Nizozemske, ali su moguće žrtve trgovine ljudima, pri čemu se podrazumijeva da KMar, po potrebi uz savjetovanje s državnim odvjetništvom, daje rok za razmišljanje ako postoji i najmanja naznaka trgovine ljudima.

Svjedocima koji prijave trgovinu ljudima nije omogućeno korištenje rokom za razmišljanje.

IND odobrava rok za razmišljanje zadržanim stranim državljanima isključivo uz suglasnost državnog odvjetništva i policije ili KMara.

Tijekom roka za razmišljanje, navodna žrtva mora se jednom mjesečno javiti područnoj jedinici policije ili KMara kojoj administrativno pripada.

Rok za razmišljanje završava u trenutku kada:

- policija ili KMar utvrdi da je tijekom roka za razmišljanje navodna žrtva otišla ,na nepoznato odredište’;
- navodna žrtva tijekom roka za razmišljanje izjavi da odustaje od podnošenja prijave ili bilo kojeg drugog načina suradnje u kaznenoj istrazi ili postupku protiv osobe koja je osumnjičena za trgovinu ljudima ili u suđenju toj osobi u pogledu merituma;
- navodna žrtva prijavi trgovinu ljudima i potpiše zapisnik ili surađuje u kaznenoj istrazi ili postupku protiv osobe koja je osumnjičena za trgovinu ljudima ili u suđenju toj osobi u pogledu merituma;
- navodna žrtva podnese zahtjev za odobrenje boravka (po drugoj osnovi koja nije navedena u ovom stavku).

Po isteku roka za razmišljanje, IND ukida odgodu transfera predmetne osobe.”

Činjenice u glavnom postupku i prethodna pitanja

- 23 Nakon što je u Italiji podnio tri zahtjeva za azil te dodatni zahtjev za azil u Belgiji, tužitelj iz glavnog postupka, nigerijski državljanin, 26. travnja 2019. zatražio je azil u Nizozemskoj.
- 24 Kraljevina Nizozemska podnijela je 3. lipnja 2019. Talijanskoj Republici zahtjev za ponovni prihvrat predmetne osobe, u smislu članka 18. stavka 1. točke (d) Uredbe Dublin III. Talijanska Republika pristala je na taj ponovni prihvrat 13. lipnja iste godine.
- 25 Državni tajnik obavijestio je 18. srpnja 2019. tužitelja iz glavnog postupka o svojoj namjeri da njegov zahtjev za azil odbije bez razmatranja, s obzirom na to da je, u skladu s Uredbom Dublin III, Talijanska Republika država članica koja je odgovorna za razmatranje njegova zahtjeva.
- 26 Tužitelj iz glavnog postupka izjavio je 30. srpnja 2019. da je bio žrtva trgovine ljudima u Italiji i da je jednog od počinitelja tog kaznenog djela prepoznao u prihvatnom centru u Nizozemskoj. O tome ga je saslušala policija za strance.
- 27 Odlukom od 12. kolovoza 2019. državni tajnik odbio je ispitati zahtjev tužitelja iz glavnog postupka za odobrenje privremenog boravka na temelju azila uz obrazloženje da je na temelju Uredbe Dublin III Talijanska Republika odgovorna država članica. Tom je odlukom državni tajnik naložio transfer tužitelja iz glavnog postupka u Italiju.

- 28 Tužitelj iz glavnog postupka podnio je 3. listopada 2019. prijavu nizozemskim tijelima jer je bio žrtva trgovine ljudima.
- 29 Prema dokazima podnesenima Sudu, državno je odvjetništvo nakon ispitivanja zaključilo da u Nizozemskoj ne postoje nikakve indicije u prilog prijavi tužitelja iz glavnog postupka. Budući da suradnja tužitelja iz glavnog postupka u kaznenoj istrazi u Nizozemskoj nije bila potrebna, postupanje povodom njegove prijave bilo je obustavljeno.
- 30 Tužitelj iz glavnog postupka 12. kolovoza 2019. podnio je tužbu protiv te odluke sudu koji je uputio zahtjev. On, među ostalim, tvrdi da je ta odluka nezakonita jer mu je u skladu s člankom 6. Direktive 2004/81 morao biti odobren rok za razmišljanje.
- 31 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, postavljaju se pitanja je li u bilo kojem trenutku od 30. srpnja 2019. tužitelju trebao biti odobren rok za razmišljanje predviđen člankom 6. stavkom 1. Direktive 2004/81 i, u slučaju potvrdnog odgovora, je li državnom tajniku bilo dopušteno da, s obzirom na to da taj rok za razmišljanje nije bio odobren, poduzme pripremne mjere za udaljavanje tužitelja iz glavnog postupka s nizozemskog državnog područja te, nadalje, predstavlja li odluka od 12. kolovoza 2019. nalog o protjerivanju u smislu članka 6. stavka 2. te direktive. Osim toga, sud koji je uputio zahtjev pita se koje posljedice treba izvesti iz okolnosti da, osim elemenata navedenih u okružnici o strancima, nizozemskim pravom nije predviđeno ni trajanje ni početak tijeka tog roka za razmišljanje i da, stoga, članak 6. stavak 1. Direktive 2004/81 u to pravo nije bio prenesen.
- 32 U tim okolnostima Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. (a) Treba li članak 6. stavak 1. [Direktive 2004/81], zato što je Kraljevina Nizozemska propustila odrediti u nacionalnom pravu početak tom odredbom predviđenog razdoblja za razmišljanje, tumačiti na način da razdoblje za razmišljanje *ipso iure* počinje teći u trenutku u kojem državljanin treće zemlje nizozemskim tijelima prijavi (priopći) trgovinu ljudima?
- (b) Treba li članak 6. stavak 1. [Direktive 2004/81], zato što je Kraljevina Nizozemska propustila odrediti u nacionalnom pravu trajanje tom odredbom predviđenog razdoblja za razmišljanje, tumačiti na način da rok za razmišljanje *ipso iure* prestaje nakon što je podnesena prijava trgovine ljudima ili nakon što je dotični državljanin treće zemlje iskazao da se odriče podnošenja prijave?
2. Treba li ‚nalozima o protjerivanju‘ u smislu članka 6. stavka 2. [Direktive 2004/81] smatrati i mjere udaljavanja državljanina treće zemlje s državnog područja jedne države članice na državno područje druge države članice?
3. (a) Protivi li se članku 6. stavku 2. [Direktive 2004/81] to da se tijekom razdoblja za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. te direktive donese odluka o transferu?
- (b) Protivi li se članku 6. stavku 2. [Direktive 2004/81] to da se tijekom razdoblja za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. te direktive već donesena odluka o transferu izvrši ili se njezino izvršenje pripremi?”

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

Dopuštenost

- 33 Nizozemska i češka vlada izražavaju sumnje u pogledu relevantnosti upućenih prethodnih pitanja za rješenje spora u glavnom postupku.
- 34 Prema mišljenju češke vlade, tumačenje članka 6. Direktive 2004/81 koje je zatražio sud koji je uputio zahtjev očito nije povezano sa situacijom tužitelja iz glavnog postupka. Naime, s jedne strane, potonji samo tvrdi da je bio žrtva kaznenih djela povezanih s trgovinom ljudima, dok se Direktiva 2004/81, u skladu s člankom 3., primjenjuje samo na državljane trećih zemalja „koji jesu ili su bili” žrtve takvih kaznenih djela. S druge strane, češka vlada ističe da iz zahtjeva za prethodnu odluku ne proizlazi da su nadležna tijela ispitala je li tužitelj iz glavnog postupka obuhvaćen područjem primjene Direktive 2004/81, u skladu s člankom 5. prvim stavkom te direktive.
- 35 Nizozemska vlada pak tvrdi da se članak 6. navedene direktive ne primjenjuje na državljanina treće zemlje koji, kao u slučaju tužitelja iz glavnog postupka, zakonito boravi na državnom području predmetne države članice kao podnositelj zahtjeva za međunarodnu zaštitu.
- 36 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, za pitanja koja se odnose na pravo Unije vrijedi pretpostavka relevantnosti. Sud može odbiti odgovoriti na prethodno pitanje nacionalnog suda samo ako je posve očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi mogao dati koristan odgovor na postavljena pitanja (presude od 15. prosinca 1995., *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, t. 59. i 61., i od 25. studenoga 2021., *État luxembourgeois* (Informacije o skupini poreznih obveznika), C-437/19, EU:C:2021:953, t. 81.).
- 37 Potreba za tumačenjem prava Unije, koje će biti korisno nacionalnom sudu, zahtijeva da on odredi činjenični i zakonodavni okvir unutar kojeg se nalaze pitanja koja postavlja ili da barem objasni činjenične tvrdnje na kojima se ona temelje. Usto, u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje moraju biti navedeni točni razlozi koji su nacionalni sud naveli da postavi pitanje o tumačenju prava Unije i da ocijeni nužnim upućivanje prethodnog pitanja Sudu (presuda od 10. ožujka 2022., *Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs* (Sveobuhvatno zdravstveno osiguranje), C-247/20, EU:C:2022:177, t. 75. i navedena sudska praksa).
- 38 U ovom slučaju, zahtjev za prethodnu odluku odnosi se u biti na pitanje jesu li nizozemska tijela – od trenutka kada je tužitelj iz glavnog postupka, nigerijski državljanin koji je u Nizozemskoj podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu, nakon što je to bio učinio u Italiji i Belgiji, pred njima izjavio da je bio žrtva kaznenih djela povezanih s trgovinom ljudima u Italiji i Nizozemskoj – morala tužitelju iz glavnog postupka odobriti rok za razmišljanje predviđen člankom 6. stavkom 1. Direktive 2004/81 prije nego što se, na temelju Uredbe Dublin III, zakonito mogla donijeti odluka od 12. kolovoza 2019. o transferu predmetne osobe na državno područje Talijanske Republike, u vezi s kojom se sud koji je uputio zahtjev također pita treba li je kvalificirati kao „nalog o protjerivanju” u smislu članka 6. stavka 2. Direktive 2004/81.

- 39 Slijedom toga, budući da sud koji je uputio zahtjev u glavnom postupku mora odlučiti o tome jesu li nizozemska tijela, time što su tužitelju iz glavnog postupka odbila osigurati jamstva koja se pružaju na temelju članka 6. Direktive 2004/81, povrijedila taj članak, ni iz čega ne proizlazi da zatraženo tumačenje prava Unije očito nema veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku.
- 40 U tim se okolnostima prigovor nizozemske i češke vlade, koji se temelji na neprimjenjivosti članka 6. Direktive 2004/81 na spor u glavnom postupku, ne odnosi na dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku, nego na ispitivanje merituma pitanja (vidjeti u tom smislu presude od 19. ožujka 2020., „Agro In 2001.”, C-234/18, EU:C:2020:221, t. 44. i od 28. listopada 2021., Komisija za protivodejstvije na korupcijata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imušestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, t. 25.).
- 41 Slijedom toga, zahtjev za prethodnu odluku je dopušten.

Meritum

- 42 Kad je riječ o redosljedu ispitivanja pitanja postavljenih u zahtjevu za prethodnu odluku, najprije valja odgovoriti na drugo pitanje, koje se odnosi na tumačenje pojma „nalog o protjerivanju” u smislu članka 6. stavka 2. Direktive 2004/81 i na to obuhvaća li taj pojam odluku kojom država članica na temelju Uredbe Dublin III provodi transfer državljanina treće zemlje u drugu državu članicu. Zatim valja odgovoriti na treće pitanje, kojim se taj sud pita o dosegu zabrane iz članka 6. stavka 2. Direktive 2004/81. Naposljetku, valja ispitati prvo pitanje kojim se sud koji je uputio zahtjev pita o pravilima za računanje roka za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. te direktive.

Drugo pitanje

– Uvodna očitovanja

- 43 Prije ispitivanja drugog pitanja valja, na prvom mjestu, odgovoriti na argument češke vlade, naveden u točki 34. ove presude, prema kojem, u biti, državljanin treće zemlje koji samo tvrdi da je bio žrtva kaznenih djela povezanih s trgovinom ljudima nema pravo na rok za razmišljanje uveden člankom 6. Direktive 2004/81.
- 44 U tom pogledu valja istaknuti da je, u skladu s člankom 1. Direktive 2004/81, njezina svrha utvrditi uvjete za izdavanje odobrenja za boravak ograničenoga trajanja državljanima trećih zemalja koji surađuju u borbi protiv trgovine ljudima ili protiv pomaganja nezakonitog useljavanja.
- 45 Na temelju članka 3. stavka 1. te direktive, države članice potonju primjenjuju na državljane trećih zemalja koji jesu ili su bili žrtve kaznenih djela povezanih s trgovinom ljudima čak i ako su nezakonito ušli na teritorij država članica.
- 46 Člankom 5. prvim stavkom navedene direktive uvedena je obveza za nadležna nacionalna tijela da svakog državljanina trećih zemalja obavijeste o jamstvima koja pruža ista direktiva kada smatraju da on „može biti obuhvaćen odredbama” te direktive. Među tim jamstvima je, u skladu s uvodnom izjavom 11. Direktive 2004/81, pravo na rok za razmišljanje predviđen njezinim člankom 6. stavkom 1.

- 47 U skladu s člankom 6. stavkom 1. te direktive, svrha tog roka za razmišljanje jest osigurati da se predmetni državljani trećih zemalja oporave i izbjegnu utjecaj počinitelja kaznenih djela čije su bili žrtve kako bi mogli donijeti informiranu odluku o tome hoće li u tom pogledu surađivati s nadležnim tijelima.
- 48 Na temelju članka 6. stavka 2. navedene direktive, tijekom razdoblja predviđenog za razmišljanje te za vrijeme čekanja odluke nadležnih tijela, prema državljanima trećih zemalja na koje se to odnosi postupa se u skladu s njezinim odredbama članka 7. i protiv njih nije moguće izvršenje nikakvih naloga o protjerivanju.
- 49 Precizirajući da se mjere na koje ti državljani trećih zemalja imaju pravo tijekom roka za razmišljanje primjenjuju „za vrijeme čekanja odluke nadležnih tijela”, člankom 6. stavkom 2. Direktive 2004/8 implicitno se upućuje na članak 8. te direktive, na temelju kojeg se tim državljanima pod određenim uvjetima može odobriti boravak, nakon ili prije isteka razdoblja predviđenog za razmišljanje. Međutim, iz članka 8. stavka 1. navedene direktive, a osobito iz točke (c), proizlazi da za dodjelu takvog prava na boravak nije potrebno dokazati da navedeni državljani jesu ili su bili žrtve kaznenih djela povezanih s trgovinom ljudima. Iz toga *a fortiori* slijedi da se isti državljani mogu koristiti rokom za razmišljanje, utvrđenim u članku 6. iste direktive, čak i ako nije utvrđeno da jesu ili su bili žrtve takvih kaznenih djela. U tom pogledu, iz zajedničkog tumačenja članaka 5. i 6. Direktive 2004/81 proizlazi da takav rok za razmišljanje treba priznati svakom državljaninu treće zemlje čim dotična država članica može opravdano smatrati da bi on mogao biti, ili da je mogao biti, žrtva kaznenih djela povezanih s trgovinom ljudima, što je nužno slučaj kada taj državljanin pred kojim od tijela od kojih se traži da ocijene njegovu situaciju tvrdi da se protiv njega čine, ili su počinjena, takva djela.
- 50 U ovom slučaju, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je tužitelj iz glavnog postupka, prije donošenja odluke od 12. kolovoza 2019. čiju zakonitost mora ocijeniti sud koji je uputio zahtjev, tvrdio da je bio žrtva trgovine ljudima, izjavio da zbog toga želi podnijeti prijavu te naveo da je jednog od počinitelja tog kaznenog djela prepoznao u prihvatnom centru u Nizozemskoj. Stoga se čini da je tužitelj iz glavnog postupka dovoljno uvjerljivo tvrdio da je bio žrtva trgovine ljudima, što je pak na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.
- 51 Kao drugo, kad je riječ o argumentu nizozemske vlade prema kojem se rok za razmišljanje, predviđen člankom 6. Direktive 2004/81, po svojoj prirodi ne primjenjuje na podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu zato što je on zakonito boravio na državnom području države članice te, stoga, nije obuhvaćen područjem primjene te direktive, valja primijetiti da nijedna odredba navedene direktive ne razlikuje predmetne državljane trećih zemalja s obzirom na njihov zakonit ili nezakonit boravak na državnom području države članice. Naprotiv, ta direktiva, navodeći u članku 3. stavku 1. da se primjenjuje na žrtve kaznenih djela povezanih s trgovinom ljudima „čak i ako” su „nezakonito ušl[e] na teritorij država članica”, ni na koji način ne isključuje mogućnost da takve žrtve, koje su zakonito ušle na državno područje države članice i tamo boravile, uživaju jamstva dodijeljena navedenom direktivom.
- 52 Usto, iz uvodne izjave 4. Direktive 2004/81 proizlazi da prava koja se njome dodjeljuju određenim državljanima trećih zemalja ne dovode u pitanje, među ostalim, jamstva koja za njih proizlaze iz njihova eventualnog svojstva podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Iz toga slijedi da zakonodavac Unije ni na koji način nije isključio mogućnost da se Direktivom 2004/81 mogu priznati prava osim onih koja su tim državljanima trećih zemalja dodijeljena zbog njihova

svojstva podnositeljâ zahtjeva za međunarodnu zaštitu, osobito s obzirom na posebne potrebe povezane s njihovim posebno ranjivim stanjem, kao što su one u području sigurnosti i zaštite od strane nacionalnih tijela, predviđene člankom 6. stavkom 2. te direktive.

– *Meritum*

- 53 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 2. Direktive 2004/81 tumačiti na način da pojam „nalog za protjerivanje” obuhvaća nalog kojim se, u skladu s Uredbom Dublin III, vrši transfer državljanina treće zemlje s državnog područja jedne države članice na državno područje druge države članice.
- 54 U tom pogledu valja napomenuti da pojam „nalog o protjerivanju” nije definiran u Direktivi 2004/81 te da se u njoj nigdje izričito ne upućuje na pravo država članica kako bi se utvrdio njegov smisao i doseg. Stoga taj pojam treba tumačiti autonomno i ujednačeno, u smislu Direktive 2004/81 (vidjeti u tom smislu presudu od 15. travnja 2021., *The North of England P & I Association*, C-786/19, EU:C:2021:276, t. 49.).
- 55 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst i ciljeve propisa kojeg je ona dio (presuda od 1. kolovoza 2022., *Vyriausioji tarnybinės etikos komisija*, C-184/20, EU:C:2022:601, t. 121. i navedena sudska praksa).
- 56 U tom pogledu valja istaknuti da se na temelju pojma „protjerivanje” u njegovu uobičajenom smislu, kada ga se tumači doslovno, ne može utvrditi je li područje koje osoba koju treba udaljiti mora napustiti područje države članice koja je donijela predmetni nalog o protjerivanju ili područje Unije u cijelosti. Međutim, iz ciljeva Direktive 2004/81 kao i iz konteksta njezina članka 6. stavka 1. proizlazi da je nalog čije se izvršenje na temelju tog članka zabranjuje taj kojim se predmetnoj osobi nalaže da napusti državno područje predmetne države članice.
- 57 Kad je riječ, kao prvo, o ciljevima Direktive 2004/81, kao što to osobito proizlazi iz njezina članka 1. te njezinih uvodnih izjava 2., 4. i 11., ona slijedi dvostruki cilj koji se sastoji u usmjeravanju napora na otkrivanje i razbijanje zločinačkih mreža, pri čemu se štite prava žrtava trgovine ljudima, omogućujući tim žrtvama da tijekom određenog razdoblja, konkretno, razmisle o suradnji s nacionalnim nadležnim tijelima policije, kaznenoga progona i pravosuđa u okviru borbe protiv takvih kaznenih djela.
- 58 U skladu s tim dvostrukim ciljem zaštite prava žrtve trgovine ljudima i doprinosa učinkovitosti kaznenog progona, Direktivom 2004/81 uspostavljen je rok za razmišljanje predviđen njezinim člankom 6. stavkom 1., koji, kao što je to predviđeno tom odredbom, ima za cilj osigurati da se predmetni državljani trećih zemalja oporave i izbjegnu utjecaj počinitelja kaznenih djela čije su, ili su bili, žrtve kako bi mogli donijeti informiranu odluku o tome hoće li u tom pogledu surađivati s nadležnim tijelima ili ne.
- 59 Također s obzirom na taj dvostruki cilj, člankom 6. stavkom 2. Direktive 2004/81 od države članice na čijem se državnom području nalazi predmetna osoba zahtijeva se da tijekom tog roka za razmišljanje, s jedne strane, zadovolji, među ostalim, osnovne potrebe žrtve na način da prema njoj postupa u skladu s člankom 7. te direktive i, s druge strane, da tijekom tog razdoblja odustane od izvršenja bilo kakvog naloga o protjerivanju, pri čemu predmetnoj osobi privremeno dopušta da „za vrijeme čekanja odluke nadležnih tijela” ostane na predmetnom državnom području. Kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 69. svojeg mišljenja, ta su dva

zahtjeva povezana jer se mjere pomoći i podrške iz članka 7. Direktive 2004/81, koje se tijekom roka za razmišljanje moraju osigurati, ne mogu u potpunosti ostvariti ako je predmetna osoba napustila državno područje predmetne države članice.

- 60 Kada bi se smatralo da „nalog o protjerivanju” iz članka 6. stavka 2. Direktive 2004/81, čije je izvršenje zabranjeno, tijekom navedenog roka za razmišljanje ne obuhvaća odluku o transferu u drugu državu članicu donesenu na temelju Uredbe Dublin III, ostvarivanje dvostrukog cilja koji se nastoji postići tom direktivom bilo bi dovedeno u pitanje.
- 61 Naime, s jedne strane, izvršenje takve odluke o transferu tijekom roka za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. Direktive 2004/81 dovelo bi do toga da bi se žrtvu trgovine ljudima udaljilo od specijaliziranih službi za pružanje pomoći od kojih je mogla dobiti potporu i tako okončalo postupanje na koje ona u toj državi članici ima pravo na temelju članka 7. Direktive 2004/81, što bi štetilo oporavku te žrtve i, time, povećalo njezinu ranjivost.
- 62 S druge strane, izvršenje takve odluke u ranoj fazi koja uključuje rok za razmišljanje koji se odobrava žrtvi trgovine ljudima moglo bi nanijeti štetu suradnji te žrtve u kaznenoj istrazi i/ili sudskom postupku. Naime, transfer navedene žrtve u drugu državu članicu čak i prije nego što je, tijekom roka za razmišljanje na koji ima pravo, mogla odlučiti o tome želi li surađivati u toj istrazi i/ili tom postupku, ne bi samo lišilo nadležna tijela svjedočenja koje bi moglo biti osobito korisno za kazneni progon počinitelja predmetnog kaznenog djela, nego bi, paradoksalno, doveo do udaljavanja predmetne osobe s državnog područja nadležne države članice, iako bi ona tamo morala biti prisutna kako bi u potrebnoj mjeri bila uključena u navedenu istragu i/ili postupak.
- 63 Kad je riječ, kao drugo, o kontekstu u kojem se nalazi rok za razmatranje predviđen člankom 6. stavkom 1. Direktive 2004/81, valja podsjetiti na to da su nadležna tijela predmetne države članice, u skladu s njezinim člankom 5., obvezna prethodno obavijestiti žrtvu trgovine ljudima o „mogućnostima koje [ta direktiva] pruža”. Među tim mogućnostima ne nalazi se samo mogućnost korištenja tim rokom za razmišljanje, nego i mogućnosti korištenja mjerama pomoći i podrške iz članka 7. Direktive 2004/81 te, pod određenim uvjetima, mogućnost odobravanja privremenog boravka u skladu s člankom 8. te direktive, koji, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 9., žrtvi treba pružiti „dovoljan poticaj” na suradnju s nadležnim tijelima.
- 64 Međutim, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 67. svojeg mišljenja, ta obveza obavješćivanja bila bi lišena korisnog učinka ako bi predmetna država članica tijekom roka za razmišljanje iz članka 6. stavka 1. Direktive 2004/81 imala pravo na transfer predmetne osobe u drugu državu članicu, dok se obvezala da joj tijekom tog roka odobri korištenje prethodno navedenim mjerama i privremeni boravak na svojem državnom području, najkasnije nakon isteka tog roka, u slučaju kada su uvjeti predviđeni člankom 8. te direktive ispunjeni.
- 65 Prethodno tumačenje nije moguće dovesti u pitanje ispitivanjem Direktiva 2001/40 i 2004/38, koje je spomenuo sud koji je uputio zahtjev. Naime, dovoljno je utvrditi da nam te direktive, koje same ne pružaju nikakvu definiciju pojma „nalog o protjerivanju”, ne dopuštaju izvlačenje nedvosmislenih zaključaka o zemljopisnom dosegu takvog pojma u smislu Direktive 2004/81. Argument njemačke vlade, koji se osobito temelji na Direktivi 2001/40, prema kojem se pojam „nalog o protjerivanju” uobičajeno upotrebljava u odnosima s trećim zemljama, strogo doslovno gledajući opovrgava upotreba tog pojma, konkretno u članku 28. Direktive 2004/38, koja se bez sumnje odnosi samo na protjerivanje s državnog područja države članice, a ne s područja cijele

Unije. Osim toga, u Direktivi 2004/81 se ne upućuje ni na odredbe Uredbe br. 343/2003, koja je bila na snazi na dan njezina donošenja i koja je od 18. srpnja 2013. stavljena izvan snage i zamijenjena Uredbom Dublin III, u kojoj se uostalom također ne spominje potonja direktiva.

- 66 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 6. stavak 2. Direktive 2004/81 treba tumačiti na način da pojam „nalog o protjerivanju” obuhvaća mjeru kojom se, na temelju Uredbe Dublin III., provodi transfer državljanina treće zemlje s državnog područja jedne države članice na državno područje druge države članice.

Treće pitanje

- 67 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 2. Direktive 2004/81 tumačiti na način da mu se protivi to da se tijekom roka za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. te direktive donese ili izvrši odluka o transferu državljanina treće zemlje, donesena na temelju Uredbe Dublin III, odnosno da se poduzmu pripreme mjere za njezino izvršenje.
- 68 U skladu s člankom 6. stavkom 2. Direktive 2004/81, tijekom tog roka za razmišljanje protiv državljanina trećih zemalja „nije moguće izvršenje nikakvih naloga o protjerivanju”.
- 69 Stoga, s obzirom na njegov tekst, člankom 6. stavkom 2. Direktive 2004/81 ne zabranjuje se donošenje ni naloga o protjerivanju ni ikakve druge pripreme mjere za njegovo izvršenje.
- 70 Uzimajući u obzir odgovor na drugo pitanje, toj se odredbi stoga protivi samo to da se, tijekom roka za razmišljanje odobrenog u skladu s člankom 6. stavkom 1. te direktive, izvrši odluka o transferu donesena na temelju Uredbe Dublin III u pogledu državljanina trećih zemalja koji su obuhvaćeni područjem primjene navedene direktive.
- 71 S obzirom na navedeno, kao što je to u biti naveo nezavisni odvjetnik u točki 88. svojeg mišljenja, važno je da nadležna nacionalna tijela prilikom donošenja pripremnih mjera za izvršenje odluke o transferu tijekom roka za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. Direktive 2004/81 ne ugroze ostvarivanje dvostrukog cilja te odredbe, navedenog u točki 58. ove presude. Slijedom toga, iako donošenje pripremnih mjera za izvršenje te odluke tijekom tog roka za razmišljanje nije zabranjeno, njome se, međutim, takvom roku ne smije oduzeti koristan učinak, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri u glavnom postupku. To bi osobito mogao biti slučaj kada se pripreme mjere za izvršenje odluke o transferu sastoje od zadržavanja žrtve trgovine ljudima radi njezina transfera, s obzirom na to da takve pripreme mjere ne omogućuju toj osobi, s obzirom na njezinu ranjivost, da se, među ostalim, oporavi ni da donese informiranu odluku o tome hoće li surađivati s nadležnim tijelima države članice na čijem se državnom području nalazi.
- 72 Valja dodati da takvo tumačenje članka 6. stavka 2. Direktive 2004/81 ne može ugroziti poštovanje jasno definiranih i relativno kratkih rokova kojima je, u skladu s odredbama Uredbe Dublin III, uređen upravni postupak za prijenos odgovornosti za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu na zamoljenu državu članicu.
- 73 Tako, prije svega, iz točke 69. ove presude proizlazi da odobrenje roka za razmišljanje podnositelju zahtjeva za međunarodnu zaštitu ne sprečava državu članicu na čijem se državnom području on nalazi da tijekom tog roka za razmišljanje od druge države članice zatraži da prihvati tog

podnositelja zahtjeva, u skladu s člankom 21. stavkom 1. te uredbe i, u slučaju prihvaćanja tog zahtjeva, da tijekom navedenog roka za razmišljanje donese odluku o transferu u tako zamoljenu državu članicu.

- 74 Nadalje, točno je da, u skladu s člankom 29. stavcima 1. i 2. navedene uredbe, država članica moliteljica za provedbu transfera podnositelja zahtjeva ima rok od šest mjeseci od prihvaćanja zahtjeva za prihvrat ili donošenja konačne odluke o žalbi ili činjeničnom ili pravnom preispitivanju te odluke, kada joj je na temelju članka 27. stavka 3. iste uredbe dan suspenzivni učinak, u slučaju čijeg se nepoštovanja zamoljena država članica oslobađa svoje obveze prihvaća predmetne osobe te se odgovornost tada prenosi na državu članicu moliteljicu (vidjeti u tom smislu presudu od 26. srpnja 2017. A. S., C-490/16, EU:C:2017:585, t. 46., 57. i 58.).
- 75 Međutim, kad je riječ o Direktivi 2004/81, valja podsjetiti na to da se, kao što je to predviđeno njezinim člankom 6. stavkom 1. drugim podstavkom, trajanje i početak tijeka roka za razmišljanje, predviđenog tom odredbom, utvrđuje u skladu s odredbama nacionalnog prava.
- 76 Slijedom toga, na državama članicama je da osiguraju ravnotežu između trajanja roka za razmišljanje kojeg na svojim državnim područjima odobravaju žrtvama trgovine ljudima i poštovanja roka predviđenog člankom 29. stavcima 1. i 2. Uredbe Dublin III kako bi se osiguralo pravilno povezivanje tih instrumenata i očuvanje njihova korisnog učinka.
- 77 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 6. stavak 2. Direktive 2004/81 treba tumačiti na način da mu se protivi to da se tijekom roka za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. te direktive izvrši odluka o transferu državljanina treće zemlje, donesena na temelju Uredbe Dublin III, ali da mu se ne protivi donošenje ni takve odluke ni pripremnih mjera za njezino izvršenje, pod uvjetom da te pripremnne mjere ne lišavaju takav rok za razmišljanje korisnog učinka, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Prvo pitanje

- 78 Prvim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita Sud treba li, u slučaju kada mjera za prenošenje u nacionalno pravo ne postoji, članak 6. stavak 1. Direktive 2004/81 tumačiti na način da, s jedne strane, rok za razmišljanje predviđen tom odredbom automatski počinje teći od trenutka u kojem predmetni državljanin treće zemlje obavijesti nadležna nacionalna tijela da je, ili da je bio, žrtva trgovine ljudima i da on, s druge strane, automatski završava nakon što taj državljanin podnese prijavu zato što je bio žrtva trgovine ljudima ili, naprotiv, obavijesti ta tijela da odustaje od njezina podnošenja.
- 79 U ovom slučaju, kao što to proizlazi iz prikaza činjenica koje su dovele do spora u glavnom postupku, kako su iznesene u točkama 23. do 30. ove presude, nadležna nacionalna tijela nisu ni u kojem trenutku prije donošenja odluke o transferu od 12. kolovoza 2019. obavijestila tužitelja iz glavnog postupka – koji je prethodno tvrdio da je bio žrtva trgovine ljudima, izjavio da zbog toga želi podnijeti prijavu i naveo da je u centru za prihvrat u Nizozemskoj prepoznao jednog od počinitelja tog kaznenog djela – o mogućnostima koje se nude Direktivom 2004/81, uključujući mogućnost korištenja rokom za razmišljanje predviđenim člankom 6. stavkom 1. te direktive, niti mu odobrila takav rok.

- 80 Međutim, valja istaknuti da se, kao što to proizlazi iz navoda suda koji je uputio zahtjev, spor u glavnom postupku vodi u pogledu zakonitosti odluke od 12. kolovoza 2019. o transferu tužitelja iz glavnog postupka u Italiju na temelju Uredbe Dublin III. Kao što je to pak navedeno u točki 77. ove presude, Direktiva 2004/81 ne protivi se tomu da se odluka o transferu donese tijekom roka za razmišljanje predviđenog njezinim člankom 6. stavkom 1. Iz toga slijedi, čak i pod pretpostavkom da je rok za razmišljanje tužitelju iz glavnog postupka morao biti odobren, da nepravilnost koju su počinila nizozemska tijela time što u ovom slučaju takav rok nisu dodijelila ne može utjecati na zakonitost odluke o transferu, koju se pobija u postupku pred sudom koji je uputio zahtjev, s obzirom na to da se članku 6. Direktive 2004/81 protivi samo to da se takva odluka izvrši kada državljaninu treće zemlje nije odobren rok za razmišljanje na koji je na temelju tog članka 6. imao pravo.
- 81 Iz prethodne točke također proizlazi da bi davanje odgovora na pitanje, za potrebe nadzora zakonitosti odluke od 12. kolovoza 2019., od kojeg trenutka i do kojeg je datuma tužitelju iz glavnog postupka trebalo odobriti rok za razmišljanje značilo da je Sud dao savjetodavno mišljenje o čisto hipotetskom pitanju.
- 82 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, davanje savjetodavnih mišljenja o općim i hipotetskim pitanjima nije zadaća Suda (presude od 16. srpnja 1992., Meilicke, C-83/91, EU:C:1992:332, t. 25., i od 8. lipnja 2017., OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, t. 33.).
- 83 Slijedom toga, valja utvrditi da nije na Sudu da odgovori na prvo pitanje.

Troškovi

- 84 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 6. stavak 2. Direktive Vijeća 2004/81/EZ od 29. travnja 2004. o dozvoli boravka izdanoj državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili [kojima je pružena pomoć pri nezakonitom useljavanju], koji surađuju s nadležnim tijelima**

treba tumačiti na način da:

pojam „nalog o protjerivanju” obuhvaća mjeru kojom se, na temelju Uredbe 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva, provodi transfer državljanina treće zemlje s državnog područja jedne države članice na državno područje druge države članice.

- 2. Članak 6. stavak 2. Direktive 2004/81**

treba tumačiti na način da:

mu se protivi to da se tijekom roka za razmišljanje predviđenog člankom 6. stavkom 1. te direktive izvrši odluka o transferu državljanina treće zemlje, donesena na temelju Uredbe br. 604/2013, ali da mu se ne protivi donošenje ni takve odluke ni pripremnih mjera za njezino izvršenje, pod uvjetom da te pripremnne mjere ne lišavaju takav rok za razmišljanje korisnog učinka, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Potpisi